

Principis d'aplicació dels drets.

Sobre els Drets i obligacions Internacionals i la seva jerarquia

La comunitat internacional ha acordat, a vegades de manera tàcita i per costum, una sèrie de drets i normes, així com la seva jerarquia, que regeixen els criteris de interpretació i aplicació a les Corts Internacionals.

Val a dir que l'incompliment per part dels països de les normes o acords internacionals, no pot ser degudament corregit per quan per una banda impera el principi de sobirania dels estats i el principi de no intervenció i per altra perquè no hi ha un "Estat o Govern" internacional que tingui legalitzat el monopoli de la força i l'ús de la violència internacional com per obligar a actuar a un altre estat. En la comunitat internacional no existeix cap entitat o autoritat superior als estats. És a dir tots tenen els mateixos drets i assumeixen els mateixos deures. Les mesures que es solen prendre per a castigar als països no complidors dels pactes internacionals, solen ser de tipus econòmic, com les sancions econòmiques o l'embargament dels bens a l'exterior, o els boicots en les transaccions comercials o en vetar-los en la presa de decisions d'aquelles organitzacions a les que pertanyen quan incompleixen les normatives d'aquella organització. Son mesures coercitives, no violentes, però que poden tenir un impacte més o menys accentuat en la consideració internacional i el benestar dels habitants d'aquell país. Així, per exemple, en el cas de les sentències dels presos polítics i exiliats catalans, i en el cas de que els Tribunals Europeus fallessin al seu favor i condemnessin a l'Estat Espanyol, Europa no tindria cap força coercitiva més enllà de vetar a Espanya en la presa de decisions dins de la UE i pressionar al sistema judicial espanyol per a que facin complir les sentències europees. No hi ha cap força coercitiva a la UE que obligui directament als estats a complir amb les resolucions de la UE. Son els propis estats, i els seus propis sistemes judicials, els que han d'aplicar les resolucions de les Corts Europees i Internacionals.

Un cop tenim clar que, en el fons, no hi ha força internacional per a fer complir als països amb els seus deures, més enllà del seu propi compromís i voluntat, veiem quines son les lleis i normes de que els països s'han dotat, fins el dia d'avui, per tal de regular les seves relacions entre ells i entre ells i els seus ciutadans.

1.- Les normes "ius cogens": En primer lloc tenim les normes "*ius cogens*" que fan referència a aquelles observances i regulacions que tots els estats deuen complir, amb independència de la seva condició. Son normes no sempre escrites que hom considera com les basses de qualsevol acord o principi internacional.

L'expressió "*ius cogens*" vol dir dret comú obligatori, dret impositiu o dret necessari. El *ius cogens* o dret imperatiu o necessari va ser definit per primera vegada en la Convenció de Viena sobre el *Dret dels Tractats* de data 23 de maig de 1969, i concretament en el seu article 53, en els següents termes:

"És nul tot tractat que, en el moment de la seva celebració, estigui en oposició amb una norma imperativa de dret internacional general. Per als efectes de la present Convenció, una norma imperativa de dret internacional general és una norma

acceptada i reconeguda per la comunitat internacional d'Estats en el seu conjunt com a norma que no admet acord en contra i que només pot ser modificada per una norma ulterior de dret internacional general que tingui el mateix caràcter ".

El "*ius cogens*" incorpora valors fonamentals per a la comunitat internacional que s'imposen per sobre del consentiment dels Estats i que en el Dret internacional condiciona la validesa de les normes jurídiques. Aquestes normes són inderogables, en la mesura que únicament poden ser derogades per altres normes "*ius cogens*". També són normes permanents, ja que només poden ser modificades per altres normes de naturalesa imperativa.

Aquestes de les normes "ius cogens" son:

- **Pacta Sunt Servanda:** Que vol dir que "*lo pactat obliga*". Tot tractat en vigor obliga les parts i ha de ser complert per elles de bona fe. Un pacte és per complir-lo i si no es fa, la part perjudicada el pot denunciar davant de les autoritats competents.
- **Complir de bona fe les obligacions:** Aquesta norma és al seu torn un principi general de Dret que estableix l'exigència d'una conducta recta i honesta en relació amb els estats i les parts interessades en els tractats internacionals. Fa referència al tipus de conducta que han de desenvolupar els estats en les seves relacions internacionals.
- **La igualtat de Drets i la Lliure determinació dels Pobles:** Recollit també en l'article 1.2 de la carta de les Nacions Unides: "*Desenvolupar entre les nacions relacions amistoses basades en el respecte al principi de la igualtat de drets dels pobles i del seu dret a la lliure determinació, i prendre totes aquelles altres mesures adequades per a enfortir la pau universal*". I també recollit posteriorment en el Pacte Internacional pels Drets Civils i Polítics, l'any 1966, que en el seu article primer diu: "*Tots els pobles tenen el dret d'autodeterminació. En virtut d'aquest dret, determinen lliurement el seu estatut polític i procuren també pel seu desenvolupament, econòmic, social i cultural*". I aquest mateix article, en l'apartat tercer, estableix que tots els estats que signen el pacte, 'incloent-hi' (és a dir, no solament) els que tenen responsabilitats d'administrar territoris no autònoms, han de promoure l'exercici del dret d'autodeterminació: "*Els estats que formen part d'aquest pacte, incloent-hi aquells que tenen responsabilitat d'administrar territoris no autònoms, i territoris en fideïcomís, promouran l'exercici del dret d'autodeterminació i respectaran aquest dret d'acord amb les disposicions de la Carta de les Nacions Unides*".
- **La igualtat sobirana dels Estats i el principi de no intervenció:** La sobirania dels estats és el fonament sobre el que descansa el Dret Internacional i la societat internacional. La igualtat sobirana comporta tot una sèrie de drets i obligacions inherents com son:
  - El dret d'escollir i desenvolupar lliurement el seu sistema polític, social, econòmic i cultural.

- El deure de respectar la personalitat, la integritat territorial i la independència política dels altres estats.
- El deure de complir plenament i de bona fe les obligacions internacionals i de viure en pau amb els altres estats.

Aquest darrer punt deixa clar que la sobirania dels estats no és absoluta o arbitrària, sinó que han d'estar sempre sotmesos al dret internacional.

- **La prohibició d'amenaça o l'ús de la força en les relacions internacionals:** La utilització de la força per part dels estats havia estat considerada fins a meitats del segle XX com un mitjà lícit de fer política exterior. A partir de la IGM es va limitant el dret dels estats a fer ús de la força que queda finalment prohibit en l'article 2.4 de la Carta de les Nacions Unides, que el Tribunal Internacional de Justícia ha qualificat com a norma "*ius cogens*". Se sobre entén que la força a que fa referència la Carta es refereix a la força armada, ja que qualsevol altra tipus de coacció, política o econòmica, està incorporada al principi de no intervenció. La prohibició descrita en aquest principi inclou des de la guerra d'agressió, que és la modalitat d'ús de la força més greu i qualificada com a crim internacional, fins a un ultimàtum que constitueixi una amenaça d'ús de la força. Entre aquests dos extrems s'inclouen la violació de fronteres internacionals, la organització o foment de forces irregulars o bandes armades per a fer incursions en territoris d'un altre estat o la participació en actes de terrorisme internacional.

No obstant aquest principi reconeix algunes excepcions que s'han de tenir en compte:

- L'ús de la força autoritzat pel Consell de Seguretat, de conformitat amb el capítol VII de la Carta de les Nacions Unides.
- La legítima defensa reconeguda en l'article 51 de la mateixa Carta i que es pot exercir de manera individual (l'estat atacat) o en forma col·lectiva (a petició expressa feta pel govern de l'estat agredit a altres estats) solament fins que el Consell de Seguretat prengui les mesures oportunes.
- L'exercici del principi de la lliure determinació dels pobles, com a supòsit específic de legítima defensa, en aquest cas no exercida per un estat sinó per un poble, quan els estats colonials utilitzin la repressió per impedir-ne el seu exercici.

- **L'obligació d'arranjament pacífic de les controvèrsies internacionals:** Principi d'aplicació universal íntimament lligat al principi anterior de prohibició de l'ús de la força. Els estats no poden recórrer a l'ús de la força armada per solucionar les seves diferències que han de resoldre de forma pacífica. Però la obligació que es deriva d'aquest principi és només de comportament i no de resultat. El Dret Internacional no pot imposar que els estats en conflicte arribin a solucionar-lo. Solament estableix que en la seva solució emprin exclusivament els mitjans pacífics. En l'article 33 de la Carta s'enumeren aquells mecanismes i mitjans de resolució de conflictes: La negociació, la mediació, l'enquesta, la conciliació, l'arbitratge, l'arranjament judicial i el recurs a organismes o acords

regionals. Llevat de l'arbitratge i l'arranjament judicial aquests mitjans proveeixen solucions que no son obligatòries per a les parts en controvèrsia. Si el mitjà triat resulta ineficaç per a obtenir una solució, les parts tenen la obligació de seguir solucionant la controvèrsia per altres mitjans pacífics acordats entre les parts en conflicte.

- **L'existència d'uns drets fonamentals de la persona humana:** Per tal de garantir-li una vida digna. Aquests drets es posseeixen independentment de quina sigui la situació legal o jurídica del país o regió en el que habita i de factors com l'estatus, l'ètnia, la nacionalitat o qualsevol altra circumstància de l'individu en qüestió. Son aquells drets fonamentals que tot Estat té el deure de respectar i protegir per mitjà de regles processals que els garanteixin en la pràctica. La majoria d'aquests drets d'obligat compliment per part dels estats, però no tots, queden reflectits en els Pactes Internacionals que comentem a continuació.

2.- Els Pactes Internacionals. Aquests pactes, tot i ser signats per la majoria quasi absoluta dels països del món, a diferència de les normes "*ius cogens*" solament vinculen a aquells països que els han signat. Així mentre que els principis de les normes "*ius cogens*" son d'obligat compliment per a tots els països sense excepció, els pactes internacionals ho son solament per aquells que en son signataris.

Entre aquests pactes internacional hi trobem , per la seva especial rellevància en els Drets Universals de totes persones del món amb independència del seu origen o condició:

- La Declaració Universal dels Drets Humans - <https://tuit.cat/EoxgU>
- El Pacte Internacional pels Drets Civils i Polítics - <https://tuit.cat/dw3rZ>
- El Pacte Internacional pels Drets Econòmics, Socials i Culturals - <https://tuit.cat/oBJ4I>

Aquests tres pactes formen, en el seu conjunt, l'anomenada Carta Internacional dels Drets Humans.

Addicionalment, i per la seva importància també hi podem considerar la Carta de les Nacions Unides de 1945 - <https://tuit.cat/6vkz2>

Aquest seria el conjunt de normes que els estats signants tenen la obligació de complir.

A partir d'aquí els estats son lliures de definir les lleis, normes o procediments que volen emprar per conduir el seus respectius països. D'una altra manera, les constitucions, i per tant les lleis, de cada país haurien de contemplar tots aquests principis i pactes esmentats anteriorment. Els estats no son, com ja havíem indicat, absolutament lliures per a poder imposar la seva voluntat, ni a altres estats ni als seus propis ciutadans. Hi ha unes normes internacionals que son d'obligat compliment. Per

tant les constitucions i normes dels països han de contemplar, incloure, respectar i fer complir les normes “ius cogens” i la dels pactes internacionals que hagin signat. És solament a partir d’aquest marc que son lliures per implementar les lleis o procediments que creguin més convenients. L’ordre internacional limita i compromet l’ordre intern de cada país.

No obstant, hi ha països que en el seu ordenament intern i en virtut de la seva Sobirania contemplen, en la seva constitució, que en el seu territori es puguin permetre, en cassos molt excepcionals, la limitació o suspensió total o parcial d’alguns d’aquets principis o drets. Aquest és, entre d’altres, el cas de Suïssa en que el Dret Internacional no s’aplica:

1.- Una llei federal ha de ser aplicada, fins i tot quan viola el dret internacional, si l’Assemblea Federal deliberadament ha intentat legislar en contravenció de les obligacions internacionals de Suïssa.

2.- Quan el Dret Internacional contradiu el Conveni Europeu de Drets Humans. En aquest cas, el Tribunal Federal va dictaminar que el CEDH ha de tenir prioritat.

Sobre la igualtat o desigualtat de la ciutadania davant la llei

Moltes vegades, i així queda recollit en la majoria de les constitucions dels països, es diu que tots tenim els mateixos drets i que la justícia és igual per a tothom. Però això, en la pràctica no és real i son les pròpies constitucions que incorporen clàusules d'excepcionalitat o les institucions, especialment el sistema judicial, el que acaba dient i sentenciant quines persones tenen segons quins drets i quines persones no els tenen o els tenen retallats.

Per altra banda, en les constitucions de tots els països, queden reflectides les característiques o circumstàncies en les que uns determinats ciutadans tenen singularitats, normalment avantatjoses per a la seva persona, per quan son afavorits per tractaments judicials especials, bé perquè no se'ls pugui encausar directament, bé perquè s'hagin de jutjar per tribunals especials o senzillament perquè un cop jutjats i condemnats son rellevats de les seves penes pel sistema politic-judicial.

És, per tan, important que entre tots i totes definim l'abast de la universalitat dels drets i els subjectes en els que recauen. Ens hem de plantejar fins a quin punt i per quines circumstàncies volem protegir, més que no pas altres, a determinades persones o grups pel seu càrrec o condició. En aquest sentit les possibilitats bàsiques, a desenvolupar posteriorment mitjança les seves lleis serien aquests tres cassos següents. Es tracta de definir aquell principi constitucional que ens agradaria quedés reflectit a la constitució del nostre país.

A –Igualtat absoluta: On tots els ciutadans son iguals. Amb independència de la seva edat, sexe, condició social, professió, confessió, càrrec polític o social, tots son iguals davant la llei i tots han de ser tractats de la mateixa manera i pel mateix procediment. Per tant han de quedar abolides totes les lleis que fan excepcions al ciutadans en funció d'alguna característica discriminatòria. Si s'ha de fer alguna discriminació, aquesta solament pot ser positiva, és a dir per a aquells que la seva condició son més desfavorits i no tenen les mateixes oportunitats que la resta de ciutadans, però que en cap cas es pot aplicar a aquelles persones que pel seu càrrec o condició tenen les mateixes o millors oportunitats o condicions que la gran majoria de la ciutadania. En aquest cas hi hauria un sol codi civil, un sol codi penal i un sol codi laboral. Igual per a tothom. No hi ha tribunals especials per jutjar cassos especials. Tots els cassos son comuns. Els jutges, els polítics, els funcionaris o els policies i agents de seguretat i totes les persones seran jutjades pel mateix procediment judicial, pels mateixos jutges, amb les mateixes lleis. No hi ha cap mena de discriminació per a ningú.

B –Igualtat amb molt poques excepcions: Tots els ciutadans son iguals. Amb independència de la seva edat, sexe, condició social, professió, confessió, càrrec polític o social tots son iguals davant la llei i tots han de ser tractats de la mateixa manera i pel mateix procediment. La llei determinarà **els cassos d'excepcionalitat i els procediments** a emprar quan incorrin aquestes

circumstàncies d' excepcionalitat. Es consideren amb caràcter excepcional les circumstàncies de càrrec parlamentari o de govern, alts membres del sistema judicial, i altres (poques) que indiqui la constitució.

C – Igualtat amb més excepcions: Tots els ciutadans son iguals. Amb independència de la seva edat, sexe, condició social, professió, confessió, càrrec polític o social tots son iguals davant la llei i tots han de ser tractats de la mateixa manera i pel mateix procediment. La llei determinarà **els casos d' excepcionalitat i els procediments** a emprar quan incorrin aquestes circumstàncies d' excepcionalitat. Es consideren de caràcter excepcional les circumstàncies de càrrec parlamentari o de govern, alts membres del sistema judicial, així com determinats col·lectius que per la seva naturalesa han de tenir un tractament especial: Forces Armades, Funcionaris, etc....

Val a dir que com més igualitària és la llei, més important és el bon funcionament del sistema judicial en el sentit de que ha de filar més prim per tal de tractar correctament els casos més sensibles. Mentre que un cap d' estat o un policia, posem per exemple, estan molt ben protegits respecte de la ciutadania en el tercer cas indicat, on tenen un "status jurídic" especial que els ofereix una seguretat addicional respecte de la resta de ciutadans, en canvi no ho estan gens en el primer cas, on son tractats jurídicament de la mateixa manera que la resta de la ciutadania. Això vol dir que, el sistema judicial s'ha de dotar de mecanismes que, en el cas d'abusos o acusacions sense fonament, per part dels denunciants, aquests en rebin les conseqüències de la seva negligent actuació. Dit d'una altra manera, les acusacions o desacreditacions sense fonament o que siguin falses, han de tenir unes penes més severes en el primer cas indicat que no pas en el tercer cas.